

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Денсаулық сақтау жүйесінің статистикалық сипаттамасы

ЖАРИЯЛАНДЫ
15.11.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/169895/

Тақырыбы: **Денсаулық сақтау жүйесінің статистикалық сипаттамасы**

Бұл тақырып Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау жүйесінің статистикалық сипаттамасын қамтиды. Бұл деректер жүйенің жағдайын, қызметін және тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.

Денсаулық сақтау жүйесінің құрылымы мен қызметі

Құрылымы: Қазақстанның денсаулық сақтау жүйесі үш деңгейде ұйымдастырылған: біріншілік, екіншілік және үшіншілік медициналық көмек.

Қызметі: Жүйе аурулардың алдын алу, диагностикалау, емдеу, реабилитация және паллиативті көмек көрсетеді.

Мақсаты: Жүйенің мақсаты — халықтың денсаулығын сақтау және жақсарту, өмір сүру сапасын арттыру.

Денсаулық сақтау жүйесінің статистикалық көрсеткіштерін пайдалану:

- Халықаралық салыстыру – әртүрлі елдердің денсаулық сақтау деңгейін салыстыру үшін қажет.
- Жоспарлау – денсаулық сақтау жүйесін дамытуды, қажетті ресурстарды анықтауды және болжауды жүзеге асыру.
- Бақылау және талдау – жүргізілген медициналық бағдарламалардың тиімділігін және олардың халықтың денсаулығына әсерін бағалау.

Денсаулық сақтау жүйесінің негізгі статистикалық көрсеткіштері бойынша мәліметтер

әр елде және аймақта ерекшеленеді. Мұндай мәліметтер жыл сайын жаңартылып, әлем елдерінің денсаулық сақтау жүйесінің жағдайын бағалау үшін қолданылады. Төменде бірнеше негізгі статистикалық көрсеткіштер бойынша жалпы шолу берілген.

1. Өмір сүру ұзақтығы

- Әлемдік орташа көрсеткіш: шамамен 72-73 жас (2020 жылғы деректер бойынша).
- Елдер бойынша айырмашылықтар: Жапония, Швейцария сияқты елдерде орташа өмір сүру ұзақтығы 83 жастан жоғары, ал Африканың кейбір елдерінде 60 жастан төмен.
- Қазақстанда орташа өмір сүру ұзақтығы шамамен 73 жылды құрайды.

2. Туылу және өлім-жітім көрсеткіштері

- Туылу көрсеткіші: Әлемде орташа туу деңгейі – 1000 адамға шаққанда шамамен 18-19 нәресте.
- Өлім-жітім көрсеткіші: Әлемде орташа өлім көрсеткіші 1000 адамға шаққанда 7-8 адамды құрайды.
- Қазақстанда туылу көрсеткіші шамамен 1000 адамға шаққанда 22-23 нәрестені, ал өлім-жітім көрсеткіші 1000 адамға шаққанда 7-8 адамды құрайды.

3. Балалар өлімі

- Әлемдік орташа көрсеткіш: 1000 тірі туған нәрестеге шаққанда шамамен 28 нәресте өлімі (2020 жылғы деректер).
- Дамыған елдерде бұл көрсеткіш әлдеқайда төмен – 1000 нәрестеге шаққанда 3-5 нәресте.
- Қазақстанда балалар өлімі 1000 тірі туған нәрестеге шаққанда шамамен 9-10 нәрестені құрайды.

4. Жұқпалы және созылмалы аурулардың таралуы

- Жұқпалы аурулар бойынша статистика елдер мен аймақтарға қарай өзгереді. Мысалы, туберкулез, безгек және АИТВ (ВИЧ) дамушы елдерде кең таралған.
- Созылмалы аурулар, соның ішінде жүрек-қан тамырлары аурулары, диабет және онкология дамыған және дамушы елдерде де жоғары деңгейде байқалады.

5. Медициналық персонал саны

- Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) мәліметтері бойынша, 10,000 адамға кемінде 44-45 медициналық қызметкер қажет.
- Дамыған елдерде бұл көрсеткіш жоғары: мысалы, Швейцарияда және Норвегияда

10,000 адамға 100-ден астам дәрігер келеді.

- Қазақстанда 10,000 адамға шаққанда шамамен 35 дәрігер қызмет атқарады.

6. Денсаулық сақтау шығындары

• ЖІӨ-нің денсаулық сақтауға бөлінетін үлесі: Дамыған елдерде бұл көрсеткіш 8-10% болса, дамушы елдерде 2-4%.

• АҚШ, Швейцария сияқты елдерде жан басына шаққандағы денсаулық сақтау шығындары ең жоғары, 10,000 АҚШ долларына дейін жетеді.

- Қазақстанда ЖІӨ-нің денсаулық сақтауға бөлінетін үлесі шамамен 4% құрайды.

7. Медициналық қызметтердің қолжетімділігі мен сапасы

• ДДҰ стандарттары бойынша барлық тұрғындарға алғашқы медициналық көмек қолжетімді болуы тиіс.

• Дамыған елдерде халықтың 90%-дан астамы жоғары сапалы медициналық қызметтерге қол жеткізе алады.

- Қазақстанда бұл көрсеткіш 70-80% деңгейінде бағаланады.

8. Аурухана орындарының саны

- Әлем бойынша орташа көрсеткіш: 10,000 адамға 30-50 аурухана төсегі.

• Дамыған елдерде бұл көрсеткіш жоғары, мысалы, Жапонияда 10,000 адамға 120 орыннан асады.

- Қазақстанда 10,000 адамға шамамен 60 аурухана төсегі келеді.

Ауруханаларға деген сұраныс және оның жылдар бойынша өзгерісі

2010-2015: Ауруханаларға деген сұраныс тұрақты болды.

2016-2020: Сұраныс 5% -ке өсті.

2021-2025: Сұраныс тұрақты болып қалады деп күтілуде.

Медициналық қызметкерлердің саны және олардың мамандықтар бойынша бөлінуі

Дәрігерлер – Қазақстанда 100 000 тұрғынға шаққанда 250-ден астам дәрігер бар.

Медбикелер – Медбикелер саны дәрігерлерден екі есе көп.

Фармацевттер – Дәрі-дәрмектердің қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін фармацевттер саны жеткілікті.

Медициналық жабдықтардың және фармацевтикалық препараттардың қолжетімділігі

Жабдықтар — Жаңа технологиялар енгізілуде, бірақ ауылдық жерлердегі жабдықтардың жетіспеушілігі проблемасы сақталуда.

Препараттар — Негізгі дәрі-дәрмектердің қолжетімділігі жақсы, бірақ кейбір сирек кездесетін ауруларды емдеуге арналған препараттардың тапшылығы бар.

Қорытынды:

Қорытындылай келе, Қазақстанның денсаулық сақтау жүйесі қарқынды дамуда. Болашақта жүйенің тиімділігін арттыру, халықтың денсаулығын жақсарту үшін жаңа технологияларды енгізу, медициналық қызметтердің сапасын арттыру және қаржыландыруды тиімді пайдалану маңызды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті

Жетекші: Авсыдыкова Құралай

Әлеуметтік жұмыс, Оңғар Ринат

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.